

Haigekassa poolt rahastatav õe teenus hooldekodus – ülevaade teenuse rakendamisest Tartus

Õendusteenust üldhooldekodus rahastab Eesti Haigekassa (edaspidi haigekassa). Rahastus on pearahapõhine ning arvestatakse vastavalt hooldekodus elavate isikute arvule (rahastus kuu alguses teenusel olevate klientide arvu põhjal). Arvestuslikult on 40 kliendi kohta üks 1,0 koormusega õe töökoht, kuid õdede nappuse tõttu aktsepteerib haigekassa hetkel ka olukorda, kus kuni 59 kliendi kohta on tööl üks õde.

Teenuskomponentidest on haigekassa sõnul rahastatud nii tööjõukulud kui materjalikulu. Tegelikuses on materjalikulu suurem (nt epitsüstostoomi komplektid maksavad ca 24 eurot; Tartu Hooldekodus on 14 epitsüstostoomiga klienti ja epitsüstostoomi vahetatakse ca kord kuus, vastavalt vajadusele ka sagedamini ehk mõnel kliendil ka 3-4 korda kuus).

SA Vaimse Tervise Hooldekeskuses on 48 klienti, keda teenindab 1 õde. Teenust osutab OÜ Azeltor ning leping on sõlmitud septembrist 2020. Õde töötab esmaspäevast reedeni päeval ajal, nädalavahetused on katmata. Enamus tööks vajalikke materjale soetab õde ise, kuid osaliselt soetab materjali ka SA Vaimse Tervise Hooldekeskus (nt osa sidumismaterjali). Kuna teenus sel kujul alles käivitus, ei ole võimalik anda põhjalikku tagasisidet selle toimimise või kvaliteedi osas.

Tartu Hooldekodus osutab teenust Eldred OÜ, kes leiti läbirääkimiste teel. Leping teenuse osutamiseks sõlmiti veebruaris 2020. Tartu hooldekodus on iga õe vastutusel 56-57 inimest, kellega ta tegeleb (vaatab üle ravimid, ravimite sobivuse, suhtleb perearstiga, jälgib kliendi seisundit). Töö on korraldatud nii, et 3 õde tegelevad inimestega ning teevad vajalikke protseduure, ühe õe tööülesandeks on pakendada ravimeid. Õed töötavad 8 tundi päevas, nädalalõpus on tööl üks õde. Töögraafik koostati koostöös teenuseosutajaga. Sobivaid õdesid otsib nii teenuseosutaja kui ka Tartu hooldekodu ise – hooldekodus töötav õde peab olema iseseisev ning pikaajalise kogemusega, et toime tulla hooldekodu klientuuriga. Osa teenuseosutamiseks vajalikke materjale ostab ka Tartu Hooldekodu ise juurde.

Õendusteenuse kvaliteet on Tartu Hooldekodu sõnul tõusnud – seda nii klientide terviseseisundi jälgimisel, hooldajate juhendamisel, lamatiste profülaktikas, infektsioonikontrollis, hügieeninõuete jälgimisel jne. Ka SA Vaimse Tervise Hooldekeskus on õe teenusega rahul – kui varem osutas õendusteenust koduõde, siis nüüd on õde pidevalt majas kohapeal olemas. Nii saadakse pidev ja parem ülevaade klientide tervislikust seisundist.

Praegune koostöö õendusteenuse osutamisel vajab veel sisseharjumist. Teenust hallata on veidi keerulisem kui oma maja palgal olevate õdede puhul. Näiteks puudub hooldekodul hea ülevaade, milliseid arveid ja mil moel teenuseosutaja haigekassale esitab (nt mis teenuskoodid ja diagnoosid). Riiklikult puudub ühtne andmebaas, kuhu oleks võimalik sisestada nii terviseandmeid kui hoolduse kohta käivaid andmeid.

Haigekassa poolt küsitud tagasiside põhjal on teenust osutavad õed tublid ning püüavad kohanduda hooldekodus töötamisega. Nii Tartu Hooldekodu kui haigekassa peavad oluliseks murekohaks aga suurt kaadrivoolavust. Tartu Hooldekodus on õenduspersonal suhteliselt palju vahetunud, kuna esialgu tööle asunud õed ei tulnud toime teenuse osutamisega (epitsüstostoomide hooldus, haavandite sidumised jne), kusjuures see võib olla probleem üle Eesti. Väikeses hooldekodus on õde sageli ainus tervishoiuteenuse osutaja ning tal puudub sama valdkonna kolleegide tugi keerulisemate juhtude lahendamisel. Ka suuremas hooldekodus nagu Tartu Hooldekodu ei pruugi vähekogenud õed saada koheselt õendustegevustega hakkama, kuna nad ei ole mingite protseduuridega varem kokku puutunud (näiteks stoomide hooldus, vahetus jne). Kui puudub kogenuma kolleegi tugi, peab tööleasunud õde ise olema juba alguses piisavalt kompetentne.